

Magony Gellért Imre¹

A Facebook-on közzétett tartalmak szabályozása

Bevezetés

Információs társadalomban élünk, azaz egy olyan társadalomban, „*ahol az információ és az azzal kapcsolatos jelenségek (így a tudás, a kommunikáció, az adatok, az informálás, a gondolkodás és az adatfeldolgozás) a korábbinál fontosabb, központi szerepbe kerülnek, meghatározzák az emberi kapcsolatokat, a társadalmi átörökítést (a folyamatosságot), a térbeli kötődést, az intézményeket, a kultúrát és magát a nemzetállamot is.*”² E definíció kulcsfontosságú eleme az „információ”, pontosabban az információ nagymennyiségű áramlása, még inkább pedig az ennek a folyamatnak való kiszolgáltatottság ténye. Hiszen, mindannyian nap mint nap tapasztaljuk, ha például tévét nézünk, rádiót hallgatunk vagy internetet használunk, hogy az infokommunikációs hatások elkerülhetetlenek. Mindehhez az is hozzátartozik, hogy míg korábban elsődleges jelentőségűnek gazdasági-társadalmi szempontból a mezőgazdasági és az ipari szektor számított, most ezek helyébe a kognitív tevékenységeken, az adatok feldolgozásán alapuló szektorok léptek.³

Az átalakulás a fejlett világ minden országában végbement, noha eltérő időpontokban. Az Egyesült Államok esetében már az 50-es, 60-as évektől kezdve információs társadalomról beszélhetünk, Japánban és Európa nyugati országaiban a 70-es, a „kis tigrisek” térségében pedig inkább csak a 80-as évektől kezdődően. Hazánkban a 2000-es évek elején történt meg az átalakulás.⁴

Az „információ” fogalmát, illetve kulturális hatásának vizsgálati szempontjait – a tér-idő koordináták figyelembevételétől – tovább szűkíthetjük a „digitális” jelzővel. Az információs társadalmak kialakulásához ugyanis nem volt szükség digitalizációra, a televízió, a vezetékes telefon, a rádió analóg módon működtek. Digitális társadalomról tehát csak az információ digitális kódolásának megkezdésétől fogva beszélhetünk, vagyis attól kezdve, hogy az információnak a fizikai hordozótól való elválása magának az információnak a gyorsabb terjedését tette lehetővé. A digitalizáció a társadalom egészét állította megoldandó kihívás elé, áthatotta a politika, a gazdaság, a jog alapkérdéseit.⁵ A dolgozat szempontjából az utóbbi terület vizsgálata szükséges.

A jogi szabályozások általában lassan születnek meg, hosszú évekbe telik egy-egy átfogó jogszabály kibocsátása: a polgári jogilag és büntetőjogilag szabályozandó életviszonyok nem változnak gyorsan. Mindez a digitális világ vonatkozásában éppen ellenkezőleg igaz, hiszen az infokommunikációs társadalmak évről-évre nagy átalakuláson mennek keresztül, például a technológiai óriásvállalatok szabályozásának szükségessége állandó beszédtema mind a jogi világban, mind a hétköznapi életünkben. Gondoljunk csak arra, hogy minden internetet használó ember számára nyilvánvaló, hogy melyek azok a vállalatok, amelyeknek ma valójában nincsen riválisa, hogy melyek nyújtanak olyan szolgáltatásokat, amelyekre más cégek nem képesek, vagy csak alacsonyabb színvonalon és nehezebben hozzáférhetően. Köztudott, hogy

¹ Joghallgató, Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar.

² PINTÉR RÓBERT: *Úton az információs társadalom megismerése felé*. In: Pintér Róbert (szerk.): *Az információs társadalom. Az elmélettől a politikai gyakorlatig*. Gondolat – Új Mandátum. Budapest, 2007. 21. p.

³ SIMEON YATES - RONALD E. RICE - JORDANA BLEJMAR: *Introduction*. In: SIMEON YATES - RONALD E. RICE (szerk.): *The Oxford Handbook of Digital Technology and Society*. Oxford University Press. New York, 2020. 3. p.

⁴ Z. KARVALICS LÁSZLÓ: *Információs társadalom – mi az? Egy kifejezés jelentése, története és fogalomkörnyezete*. In: Pintér Róbert (szerk.): *Az információs társadalom. Az elmélettől a politikai gyakorlatig*. Gondolat – Új Mandátum. Budapest, 2007. 40. p.

⁵ YATES - RICE – BLEJMAR 2020, 4. p.

a fentebb hivatkozott két szolgáltató a *Google* és a *Facebook* – az internetes forgalom 70 százalékának lebonyolítói.⁶ Az előbbinek alternatívája lehet a *Bing*, a *Yahoo* vagy a *DuckDuckGo*,⁷ de a tapasztalatok szerint a felhasználók vagy a keresőmotort nem találják elég kényelmesnek és hatékonynak (*Bing*, *Yahoo*) vagy, nagy valószínűséggel, magát a szolgáltatót nem „találják” meg, hiszen többnyire még csak nem is hallottak róla. A *Facebook*nak vannak alternatívái, de csak bizonyos szolgáltatásainak, azaz az egyes szolgáltatásoknak külön-külön. Például a hírekben való tájékozódásra használható a *Twitter*, munkakapcsolatok kiépítésére a *LinkedIn*, a hobbiakkal kapcsolatos eszmecserekhöz a *Reddit*.⁸ A szolgáltatás-kínálat bősége tehát csak látszólagos, vagyis a korlátozott funkciók miatt a felhasználók döntő többsége marad az óriásvállalatok termékeinél.

E felhasználói „hűségnek” vannak persze más okai is, többek közt például az úgynevezett szűrőbuborék-jelenség. Ennek lényege az, hogy a tartalomösszeállító algoritmusnak köszönhetően a felhasználók kizárólag a saját érdeklődésüknek, nézeteiknek megfelelő híreket kapnak a közösségi oldalaktól és a keresőmotoroktól.⁹ Tehát, ha valaki konzervatív beállítottságú, akkor számára, a saját oldalán túlnyomórészt konzervatív tartalmak, ha állatbarát, akkor kutyás-macskás hírek, cikkek, hirdetések, videók stb. illetve érdeklődésének megfelelő keresési találatok jelennek meg. Ez a homofón¹⁰ jelenség az emberek számára komoly megnyugvást jelent, hiszen saját nézeteiket látják viszont, azaz igazolva. Ez a jelenség pedig nem más, mint „megerősítési torzítás”. A *Facebook* világára vonatkoztatva ez azt jelenti, hogy a felhasználók szívesebben nyitnak meg egy oldalt, amely az ő véleményükkel egyező oldalról megközelített tartalmat tár eléjük, és így az oldal kellemes hely lesz számukra.¹¹ A Mérték Médiaelemző Műhely felmérései szerint 2017-ben a magyar emberek 53%-a tájékozódott a közéletéről online forrásokból – azóta ez a szám feltételezhetően csak nőtt.¹² A mindennapokban pedig akár fontos döntéseket is befolyásolhat az, amit az interneten olvasunk. A *Google* mint keresőmotor a közösségi oldalakon megtekintett tartalmak, tartózkodási hely, életkor, nem stb. alapján tárja elé a találatokat. Tehát „szűrt” az a keresés is, ami arra irányul, hogy kiderítsük például azt, hogy a magunkon észlelt tünetek milyen betegség tünetei, vagy tájékozódjunk arról, hogy oltakozunk-e. Ezt a manipulált helyzetet a felhasználó vagy úgy tudja elkerülni, hogy kikapcsolja a „privát találatokat”, vagyis azt a funkciót, amely lehetővé teszi a személyre szabott találatok megjelenítését, vagy úgy, hogy másik keresőmotor használatára vált.¹³

⁶ WARREN, ELIZABETH: *Here's how we can break up Big Tech*. Medium.com. 2019. március 8., <https://medium.com/@teamwarren/heres-how-we-can-break-up-big-tech-9ad9e0da324c>

⁷ VARAGOULI, ERIKA: *18 Alternative Search Engines to Google (You Should Also Optimize Your Website for)*. Semrush Blog. 2020. augusztus 12., <https://www.semrush.com/blog/alternative-search-engines/>

⁸ STEPHENSON, BRAD: *The 8 Best Facebook Alternatives in 2021*. Lifewire. 2021. március 24., <https://www.lifewire.com/best-alternatives-to-facebook-5116825>

⁹ ALLRED, KRISTEN: *The Causes and Effects of “Filter Bubbles” and how to Break Free*. Medium.com. 2018. április 13., <https://medium.com/@10797952/the-causes-and-effects-of-filter-bubbles-and-how-to-break-free-df6c5cbf919f>

¹⁰ Bevezethetőnek tartom a fogalom használatát akár digitális kommunikációs terminusként is. Görög szó, egybehangzást, együtthangzást jelent. A homofónia vagy homofon szerkesztés a zenében olyan zenei szerkesztésmódot jelöl, amely egyetlen szólamot helyez előtérbe, míg a többi szólam ennek harmóniai kíséretére szorítkozik. BAKOS FERENC (szerk.): *Idegen szavak és kifejezések szótára*. Akadémiai Kiadó. Budapest, 1986. 342. p.

¹¹ GÁLIK MIHÁLY: *A hálózati hírmédia sajátosságai, különös tekintettel a visszhangkamra- és a szűrőbuborék-jelenségre*. 2019/2. In: *Medias Res*, 2019/2. p. 331., <https://media-tudomany.hu/wp-content/uploads/sites/13/2019/12/imr-2019-02-08-jav-1.pdf>

¹² GYÖRI ADÉL - TIMÁR JÁNOS: *Mérték Médiaombudsman. Adatok az online hírfogyasztásról*. Mérték Médiaelemző Műhely. 2017. április, https://mertek.eu/wp-content/uploads/2018/02/online_hirfogyasztas.pdf

¹³ HOLONE, HARALD: *The filter bubble and its effect on online personal health information*. In: *Croat Med J.*, 2016 Jun. 57(3). p. 298-301., <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4937233/>

Nem vitatható tehát, hogy a szóban forgó vállalatok igen nagy befolyást szereztek a világhálón, és olyan jelentős hatást gyakorolnak a felhasználókra, hogy e befolyás jogi szempontból nem hagyható semmiképpen figyelmen kívül. (Megjegyzendő, hogy természetesen nem csak a *Google* és a *Facebook* szerepe sürget szabályozást, vannak videómegosztó-portálok, blog-szolgáltatók, hírportálok, webáruházak, hírgyűjtő oldalak, amelyek esetében szintén megkerülhetetlennek látszik a szabályozás elveinek kialakítása.) A szabályozás feladata azért is nehéz, mert egyszerre több területen van rá szükség, nemcsak gazdasági, szerzőjogi, adatvédelmi stb. szempontból, de a szólásszabadság vonatkozásában is.

Dolgozatomban az utóbbi területtel, a szólásszabadság jogi kérdéseivel, ezen belül pedig a *Facebook*hoz mint közösségi oldalhoz kapcsolódó jogi problémákkal foglalkozom. Az utolsó témaegységben külön figyelmet szentelek az álhíreknek, bemutatom az álhírekkel kapcsolatos állami és magánszabályozást.

1. A *Facebook* magánszabályozása

A *Facebook* mint közösségi oldal tulajdonképpen szerződést köt a felhasználóval. E szerződés ismerteti a felhasználási feltételeket, amelyeket a regisztráláskor a felhasználó vagy elfogad vagy nem. Ebből az „egyszerű” tényből adódik azután az, hogy a platform magánszabályozása elsősorban szerződési jogi kérdés, így a *Facebook*ra vonatkozóan nem érvényesülnek a szólásszabadság alkotmányos garanciái. A felhasználási feltételek szövege pedig a Közösségi alapelvekre utal, az alapelveket a szerződés részévé teszi. Aki tehát jogvitába keveredik a *Facebook*-kal, az a fogyasztóvédelmi jogot hívhatja segítségül. És mivel a platform maga alkotja meg a szabályait, ezért a szabályokat hiába is vitatná a felhasználó, mindössze annyit tud bizonyítani, hogy a platform az általa (ti. a felhasználó által) közzétett tartalmat jogtalanul távolította el, vagyis nem tartotta be a saját szabályzatát, ebben az értelemben, megszegte a szerződést. A nagyvonalakban megfogalmazott, pontosnak éppen nem tekinthető szabályzat alapján a gyakorlatban a jogtalanúság igazolása tehát szinte lehetetlen.¹⁴

1.1. Közösségi alapelvek

A *Facebook* moderálási rendszerét sokáig azért érte kritika, mert teljesen átláthatatlan volt. A Közösségi alapelvek (*Community Standards*) című dokumentumot csak 2018-ban, azaz több, mint 14 éves működés után tették közzé, amely kezdetben vázlatosan, majd később egyre részletesebben mutatta be „hogyan megengedett a *Facebook*on, és mi nem”. A „nem megengedett” tartalmak e dokumentum szerint különböző kategóriákra bonthatóak, nevezetesen: erőszak és bűncselekmények, biztonság, kifogásolható tartalom, integritás és hitelesség, a szellemi tulajdon tisztelete kategóriáira.¹⁵ Ez a tematikus tagoltság azt mutatja, hogy a szabályzat ma már viszonylag részletes, sőt, sok esetben a közösségi oldal által működtetett, *about.fb.com* nevű blogra is hivatkozik, ahol az egyes kategóriákkal kapcsolatos szabályozásról, a „*Hard questions*” sorozat keretében, jogi szakértők nyújtanak további részletes tájékoztatást.¹⁶

A nemkívánatos tartalmakat, amelyeket általában a felhasználók is annak vélnek, a legtöbb esetben a *Facebook* is nemkívánatosnak minősíti: a konszenzus minimumot a humán erkölcs, az általánosan elfogadott emberi értékek jelentik. A szólásszabadság fontosságát a platform kifejezetten elismeri, az Amerikai Egyesült Államok alkotmányos hagyományának megfelelő értelemben. A jelenlegi Közösségi alapelvek a „hitelesség”, a „biztonság”, az adatvédelem” és

¹⁴ KOLTAY ANDRÁS: *Az új média és a szólásszabadság. A nyilvánosság alkotmányos alapjainak újragondolása.* Wolters Kluwer Hungary. Budapest, 2019. p. 235-236.

¹⁵ *A Facebook Közösségi alapelvei.* Facebook.com, <https://www.facebook.com/communitystandards/introduction>

¹⁶ *Hard Questions.* Facebook.com, <https://about.fb.com/news/category/hard-questions/>

a „méltóság” fogalmait mint értékeket jelölik meg, melyek előbbre valók az önkifejezés szabadságánál.¹⁷

Hangsúlyozandó ugyanakkor, hogy a platform által elméletben elismert szólásszabadsággal kapcsolatos kérdésekben nem egy jól strukturált bizottság, hanem az algoritmus, majd végző soron egyetlen ember dönt, aki meghatározza, hogy az adott tartalom megjelenjen-e a *Facebook* felületén, illetve, hogy az milyen láthatósági szintet szerezhet a felhasználók kezdőlapján. Ezt az egyensúlytalan helyzetet némileg enyhíti a platform Ellenőrző Bizottsága, melynek működéséről a későbbiekben még szó lesz. Az érem másik oldala ugyanakkor az időtényező, hiszen, egyrészt igaz az, hogy az algoritmushoz és az egyetlen emberhez kötött döntéshozatal autokratikus jellegű, másrészt azonban, nyilvánvalóan lényegesen gyorsabb, mint az állami szabályozás, amelyben egy-egy eset feldolgozása és a döntés meghozatala, sok időt vesz igénybe.

Kezdetben a *Community Standards* alkalmazása sok furcsaságot eredményezett. Például az abortuszról vagy a mexikói drokartellek vérengzéséről készült videókat nem távolították el a platformról, míg a meztelenséget ábrázoló műalkotások képeit – például a Kis Hableány koppenhágai szobrát¹⁸ vagy a *Willendorfi Vénuszt* ábrázoló fotókat – törölték.¹⁹ Az ilyen egyértelműen aránytalan döntéseket végül visszavonták, a vonatkozó szabályokat módosították. Érzékelhető tehát, hogy a *Facebook* vezetőségének szándékában áll – a néha előforduló, rövid ideig tartó logikátlan és irreális eseteket leszámítva – a felhasználók számára „kellemes helyé” tenni a közösségi oldalt. Már csak azért is, mert anyagi érdekük fűződik hozzá. És ezen a ponton leginkább szembetűnik az, hogy az óriásvállalatnak nem egy fennkölt cél, nem a „szólásszabadság biztosítása mindenkinek”, vagy a „demokrácia kiterjesztése” a valódi célja, hanem, mivel ez inkább csak afféle szerencsés, de véletlen „egybeesésnek” nevezhető, a *profitszerzés*. E kijelentés érvényessége elsősorban a politikai tartalmakra vonatkozó magánszabályozással, és a (későbbiekben kifejtésre kerülő) álhírekkel szembeni toleranciával kapcsolatban igazolható.

1.2. A moderálás folyamata

A *Facebook*-tartalmak moderálása, 2020 novembere óta hibrid módon történik. Első lépésben az algoritmus, illetve a felhasználók maguk szűrik meg a bejegyzéseket. Amennyiben az algoritmus szűr, ez azt jelenti, hogy a gépi tanulással működő mesterséges intelligencia megjelöli a bejegyzéseket, és bizonyos esetekben maga „dönt” a tartalom eltávolításáról. Amennyiben pedig a felhasználó jelöl meg, akkor az ő ítéletét figyelembe véve szűrődik meg a tartalom. Jelenleg számos tematikus besorolás közül választva jelölhet meg problémát bárki, például az alábbi tartalmakat, meztelenség, erőszak, zaklatás, öngyilkosság, hamis információ, kéréstlen tartalom, gyűlöletbeszéd, terrorizmus stb. Ezután következik a második lépcső. Ha kellő számú felhasználó tesz bejelentést, vagy ha az algoritmus ítéli meg úgy, hogy ez szükséges, akkor a kérdéses tartalom a *Facebook* moderátoraihoz jut. 2020 novembere előtt a moderálás beérkezési sorrendben történt, azóta azonban a gépi tanulást kihasználva, az algoritmus rendezi fontossági sorrendbe a bejegyzéseket. A rangsorolás szempontjai a következők: 1. viralitás, 2. súlyosság, 3. annak valószínűsége, hogy a bejegyzés megszegi a

¹⁷ *A Facebook Közösségi alapelvei*. Facebook.com, <https://www.facebook.com/communitystandards/introduction>

¹⁸ BOLTON, DOUG: *Facebook removes image of Copenhagen's Little Mermaid statue for breaking nudity rules*. Independent. 2016. január 6., <https://www.independent.co.uk/life-style/gadgets-and-tech/news/little-mermaid-copenhagen-denmark-removed-facebook-nudity-rules-a6799046.html>

¹⁹ DAWSON, AIMEE: *Facebook censors 30,000 year-old Venus of Willendorf as 'pornographic'*. The Art Newspaper. 2018. február 28., <https://www.theartnewspaper.com/news/facebook-censors-famous-30-000-year-old-nude-statue-as-pornographic>

Facebook szabályzatát.²⁰ Ezen kritériumok alapján például a feltételezhetően gyorsan terjedő, öngyilkosságot bemutató tartalom törlése előbb várható, mint egy szellemi tulajdont sértő bejegyzése.

1.3. A moderátorok munkája

Külön figyelmet érdemelnek a moderátorok munkavégzésének körülményei. 2019-ben a világ több, mint 20 pontján, több, mint 50 nyelven történt a moderálás. A *Facebook* erre a feladatra *contract labour*-t használ, azaz nem saját alkalmazottakkal dolgozik, hanem külső cégeken keresztül szerzi a munkaerőt. Ennek köszönhetően a moderátorokra nem a *Facebook* munkafeltételei, munkakörülményei és juttatásai vonatkoznak, hanem sokkal kedvezőtlenebb feltételek, így jellemző az, hogy a moderátorok munkáját folyamatosan felügyelik, és minimálisan engedélyezik csak számukra az egészségügyi és étkezési szüneteket. *Arizona* államban például 15 dolláros órabérért dolgoznak, ami mindössze négy dollárral több az ottani kereseti minimumnál. Cserébe felkavaró tartalmakat kell megnézniük, például öngyilkosságokról, állatkínzásokról, terrorista támadásokról, szexuális tartalmakról szóló videókat.²¹ A moderátorok által hozott döntéseket a szupervizorok szűrőpróbaszerűen ellenőrzik és a központba továbbítják. Akinek alacsony a hibaaránya, az bónuszt kap. A magyar felhasználók által közzétett tartalmakat *Berlin*ben bírálja el egy néhány tucat főből álló csoport.²²

1.4. Mesterséges intelligencia alkalmazása

A *Facebook* már korábban is próbálkozott a mesterséges intelligencia alkalmazásával, azonban ez a kísérlet problémákat eredményezett. Például előfordult az a *science fiction* filmből illő helyzet, hogy a chat robotok – ahelyett, hogy angolul kommunikáltak volna egymással – egy saját nyelvet találtak fel.²³ Egy másik, azóta már közismertté vált esetben az algoritmus egy kanadai mezőgazdasági bolt hagymákat ábrázoló reklámját távolította el, túlzó szexualitásra hivatkozva (1. ábra). Megjegyzendő, hogy két nappal később, a moderátori ellenőrzés után, a bejegyzés visszakerült.²⁴ Szintén nagy port kavart az amerikai Függetlenségi Nyilatkozat egy részletének eltávolítása is. A problémát ebben az esetben a „kegyetlen indián vademberek” (*merciless Indian Savages*) kifejezés okozta, melyet az algoritmus gyűlöletbeszédnek titulált.²⁵ A három példa jól mutatja, hogy a mesterséges intelligencia hasznos eszköz, de még mindig

²⁰ VINCENT, JAMES: *Facebook is now using AI to sort content for quicker moderation*. The Verge. 2020. november 13., <https://www.theverge.com/2020/11/13/21562596/facebook-ai-moderation>

²¹ NEWTON, CASEY: *The Trauma Floor. The secret lives of Facebook moderators in America*. The Verge. 2019. február 25., <https://www.theverge.com/2019/2/25/18229714/cognizant-facebook-content-moderator-interviews-trauma-working-conditions-arizona>

²² (n. n.): „Szóltak a Facebook központból, hogy mostantól Lázár János és az Origo posztjait nem moderálhatjuk”. 444.hu. 2018. augusztus 9., <https://tldr.444.hu/2018/08/09/szoltak-a-facebook-kozpontbol-hogy-mostantol-lazar-janos-es-az-origo-posztjait-nem-moderalhatjuk>

²³ Mivel a robotok nyelvét nem sikerült megfejteni, ezért megsemmisítették. A „nyelv” egyébként egy programozási hiba következtében alakult ki és angol szavakból épült fel, a robotok sajátos „logikájának” megfelelően.

ROBERTSON, DOUGLAS: *This is how Facebook's shut-down AI robots developed their own language – and why it's more common than you think*. Independent. 2017. augusztus 2., <https://www.independent.co.uk/voices/facebook-shuts-down-robots-ai-artificial-intelligence-develop-own-language-common-a7871341.html>

²⁴ HAMILTON, ISOBEL ASHER: *Facebook's nudity-spotting AI mistook a photo of some onions for 'sexually suggestive' content*. MSN. 2020. október 9., <https://www.msn.com/en-us/money/other/facebooks-nudity-spotting-ai-mistook-a-photo-of-some-onions-for-sexually-suggestive-content/ar-BB19R3wI>

²⁵ SANDLER, RACHEL: *Facebook has apologized for flagging parts of the Declaration of Independence as hate speech*. Insider. 2018. július 5., <https://www.businessinsider.com/facebook-declaration-of-independence-hate-speech-2018-7>

csak emberi tényező segítségével használható, önálló és végleges döntésre nem képes (és ezen a téren belátható időn belül nincs is kilátásban jelentős változás).

1. ábra

Az algoritmus által tévesen kiszűrt ábra

2. Az Oversight Board

De mit is tehet a felhasználó, ha nem ért egyet a *Facebook* moderátorának döntésével? A válasz röviden az, hogy a nemrég létrehozott, „fellebbviteli” szervhez fordulhat jogorvoslatért. Az *Oversight Board* (magyar nevén Ellenőrző Bizottság) létrehozásának ötlete 2018-ban merült fel, amikor a felhasználók száma átlépte a 2 milliárdot. A Bizottság végül 2020-ban alakult meg, független szervként, amelynek működését a *Facebook* egy nagy összegű alappal támogatja, de nem befolyásolja. Jelenleg 19 tagja van, a tagok a világ legkülönbözőbb helyein élnek és eltérő kultúrákat képviselnek. A képviselőt csak 3 évig tart, a tagság ennyi időre szól, de a tagok újraválaszthatók. A szerv működésének lényege, hogy amennyiben a felhasználó úgy érzi, hogy az általa közzétett tartalmat jogtalanul távolították el, 15 napon belül a Bizottsághoz fordulhat. A Bizottság azokat az eseteket bírálja el érdemben, amelyeket globális problémának tart. Az eltávolítást vagy „megsemmisíti”, vagy jóváhagyja – intézkedését a közösségi oldalnak kötelező végrehajtania. A döntés ezután mintegy precedensként szolgál a jövőbeni tartalomszabályozásokra vonatkozóan. A Bizottságnak jelenleg egy magyar tagja is van, *Sajó András*.²⁶

3. Állami beavatkozás a *Facebook* szabályozásába

A közösségi oldalakkal szembeni fellépésre alapot adó jogszabályok vizsgálata elsősorban az Amerikai Egyesült Államok, valamint az Európai Unió jogalkotási eljárásai esetében indokolt, mivel az egyes európai tagállamokban a jogalkotás még csak kialakulófélben van.

Ami az Amerikai Egyesült Államokat illeti, a leginkább azt kell kiemelnünk, hogy a tisztességes kommunikációról szóló törvény (*Communications Decency Act*)²⁷ 230. szakasza a *social media* platformokat bizonyos szintig védi az állami beavatkozástól, azaz a jogsértő tartalmak miatt a platformok államilag nem vonhatók felelősségre. Ennek az oka az, hogy a platformok tulajdonképpen csak a kereteket biztosítják a felhasználóknak a feltöltéshez. Tehát a közzétett tartalmakért a feltöltő a felelős. Amennyiben viszont a tartalmat szerkeszti vagy

²⁶ Sajó András a szólásszabadság és az alkotmányjog szakértője, az MTA rendes tagja, korábban az Emberi Jogok Európai Bíróságának (EJEB) tagja is volt. A rendszerváltás idején részt vett az alkotmány-előkészítő és a nemzeti deregulációs bizottság munkájában, és Göncz Árpád köztársasági elnök jogi tanácsadójaként is dolgozott.

Felülvizsgálat kérése a Facebook vagy az Instagram tartalomra vonatkozó döntéseivel szemben. A Facebook Ellenőrző Bizottságának honlapja, <https://oversightboard.com/appeals-process/>

²⁷ Communications Decency Act of 1996 (CDA) 47 USC § 230

esetleg módosítja a közösségi oldal, az oldal kikerül a védelem alól. Minden esetben kivételt képez viszont a szexuális célú emberkereskedelmet segítő oldalakkal szembeni fellépés.²⁸

Némileg más a helyzet az Európai Unióban. Az Elektronikus kereskedelemről szóló irányelv²⁹ alapján a közösségi oldalak tárhelyszolgáltatóknak minősülnek, így a főszabály szerint nem felelősek a megjelenő tartalmakért, de kötelesek, amint arról tudomást szereznek, a jogsértő tartalmakat eltávolítani, vagy abban az esetben, amikor a hatóságok megkeresik, felszólítják őket, megsemmisíteni. Nem elvárt viszont a platformoktól a monitorozás, a tartalmak folyamatos ellenőrzése. Ezt a rendszert *notice and take down* eljárásnak nevezzük.³⁰

Összességében tehát az Európai Unió tagállamaiban a szabályozás alapvetően a platformokra van bízva, az egyes államok csak néhány kivételes esetben, és csak bizonyos tartalmak eltávolítására köteleznek. Ilyen módon szabályozott tartalom például a gyűlöletbeszéd, a személyiségi jogot és a gyermekek jogait sértő szövegek, képek vagy a holokauszttagadás, mely utóbbi Európa számos országában büntetendő, Amerikában viszont nem.

A Facebook egyébként minden évben statisztikát készít arról, hogy a világ országaiból hány jogi megkeresést (*legal request*) kapott a felhasználók adatainak kiadásával³¹ és a tartalomszabályozással kapcsolatban.³² (2. ábra, 3. ábra) A magánszabályozás körében a Közösségi alapelvek betartatásáról³³ és a szellemi alkotásokkal kapcsolatos döntésekről³⁴ is készül statisztika.

A közelmúltban a hazai jogalkotókban is felmerült a Facebook-törvény létrehozásának szükségessége. Az igazságügyi miniszter ez év januárjában jelentette be (ironikus módon a Facebook oldalán), hogy „*az Igazságügyi Minisztérium tavasszal törvényjavaslatot fog az Országgyűlés elé terjeszteni a nagy technológiai vállalatok hazai működésének szabályozásáról. Semmi mást nem szeretnénk elérni a nagy tech cégekkel szemben, mint a törvényes, átlátható és ellenőrizhető működést. Semmi mást, mint ami a többi cégre, nagyvállalatra vagy kisvállalkozóra is vonatkozik.*”³⁵ E terv kidolgozását azonban – amint ez egy idén áprilisban feltöltött online kérdezz-felelek³⁶ során kiderült – a Kormány nem folytatja, mivel jelenleg úgy véli, hogy a szabályozáshoz a 2020-as év végén, az Európai Bizottság által benyújtott javaslat is elegendő támpontot nyújthat. E javaslatot egyébként akár már 2021 decemberében megszavazhatja az Európai Parlament, feltéve, hogy a Tanács is jóváhagyja azt. Magyar jogalkotás egyelőre tehát nem várható. Ennek hatékonysága egyébként is megkérdőjelezhető lenne, hiszen Magyarország csak kis piacot jelent, ellenben a jövőbeli egységes Uniói szabályozás által érintett térségek piacaival.³⁷

²⁸ FARGO, ANTHONY L.: *Az internetszolgáltatók felelőssége az Egyesült Államokban és Európában*. In: *In Medias Res*, 2015/2. p. 295. <https://media-tudomany.hu/wp-content/uploads/sites/13/2017/11/media-tudomany-az-internetszolgáltatok-felelossege-az-egyesult-allamokban-es-europaban-cikk-96.pdf>

²⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 2000/31/EK irányelve (2000. június 8.) a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól (Eker. irányelv), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/TXT/?uri=CELEX:32000L0031>

³⁰ KOLTAY 2019, 206. p.

³¹ *Government Requests for User Data*. Facebook Transparency honlap, <https://transparency.facebook.com/government-data-requests>

³² *Content Restrictions*. Facebook Transparency honlap, <https://transparency.facebook.com/content-restrictions>

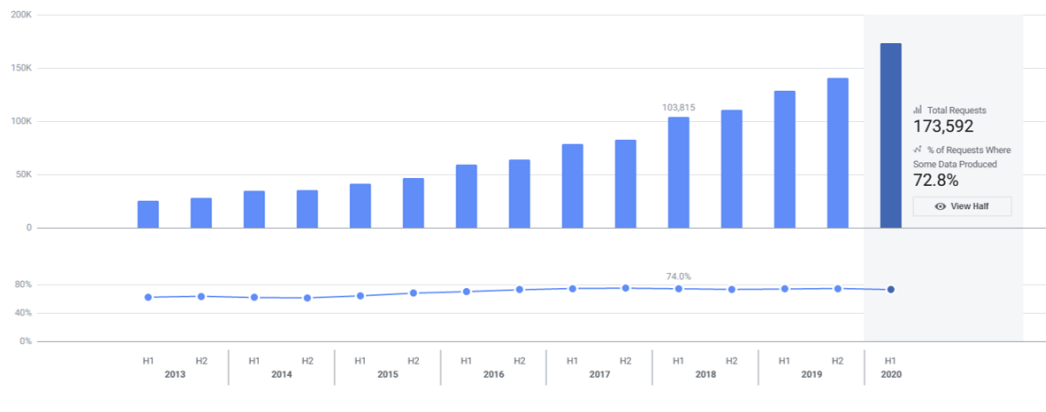
³³ *Community Standards Enforcement*. Facebook Transparency honlap, <https://transparency.facebook.com/community-standards-enforcement>

³⁴ *Intellectual Property*. Facebook Transparency honlap, <https://transparency.facebook.com/intellectual-property>

³⁵ Varga Judit bejegyzése a Facebookon, <https://www.facebook.com/VargaJuditMinisterofJustice/photos/a.2025259724159640/4072305249455067/>

³⁶ A kérdezz-felelek videó elérhetősége: <https://www.facebook.com/watch/?v=286227556485293>

³⁷ FÁBIÁN TAMÁS: *A kormány egyelőre mégsem nyúl hozzá a Facebookhoz*. Telex. 2021. április 13., <https://telex.hu/belfold/2021/04/13/facebook-fidesz-szabalyozas-europai-unio>

2. ábra
A Facebookra vonatkozó összes állami jogi megkeresés (2013-2020)

3. ábra
A szexuális tartalom miatt kifogásolt tartalmak mesterséges intelligencia által kiszűrt (sötétkék) és felhasználók által jelentett (világoskék) aránya

4. Az álhírek

A „nem megengedett tartalmak” egyik csoportjának, az álhírek, vagy más néven hamis hírek, jogi szempontból külön figyelmet érdemes szentelni. Az álhír célja a megtévesztés, a félrevezetés, a valósághoz-álcázás. Jelensége nem újkeletű, az álhír végig kíséri az emberiség történelmét, elég csak a „hírlapi kacsákra” vagy a világháborúkban alkalmazott propaganda jellegű megtévesztésekre gondolni. A kifejezést (*fake news*) elnökségi kampánya alatt *Donald Trump* tette világszerte népszerűvé, például a *CNN*-t és a *The New York Times*-t kritizálva. Az elnököt emiatt azután számos vád érte, sokak szerint *Trump* minden hírt *fake*-nek minősített, ami számára negatív, kedvezőtlen volt.

A hamis hírek a nyomtatott sajtóban is veszélyesek, de ez a *Facebook* esetében sokkal fokozottabban igaz. Egy bejegyzés ugyanis pillanatok alatt több ezer megosztást szerezhet, azaz igen rövid idő alatt számtalan embert megtéveszthet, és e szám egészen addig gyarapszik, amíg a hírt el nem távolítják. *Krekó Péter* így nyilatkozott e jelenségről: „*A dezinformáció elleni önvédelem alapszabálya így foglalható össze: Kezdj gyanakodni, amikor valahonnan ismétlődően olyan hírt olvasol, aminek nagyon örülsz vagy amitől nagyon dühös leszel! Az elfogult, tényeket nem tisztelő újságírás, a dezinformáció és az álhíripar éppen az erős, elfogult vélemények kiszámíthatóságán keresztül tesz minket érzelmileg manipulálhatóvá. [...] A*

valóság összetettebb és ellentmondásosabb annál, mint hogy mindig kielégítse az elvárásainkat, a reményeinket, és megerősítse a véleményünket.”³⁸

Az álhírek ellen való védekezés azért nehéz, mert amíg más, például egy erőszakos, egy „nem megfelelő” tartalom esetén az algoritmus vagy a moderátor nagyon gyorsan felismeri a tartalom jogszabályba ütközését, addig az álhírek esetében a tények ellenőrzéséhez időre és tényellenőrzőkre van szükség.

A tényellenőrzők feladata a hírfolyam minőségének javítása. A szabályozás azonban itt nem törléssel történik, mint a sértő tartalmak esetében, mivel az álhíreket a *Facebook* főszabály szerint nem távolítja el. Kivételt képeznek a közösségi alapelveket sértő bejegyzések vagy fiókok (pl. spam, hamis fiók stb.).³⁹ A *Facebook* vezetősége szerint a hamis hírek eltávolítása tehát a szólásszabadságot sértené, ugyanakkor úgy véli, hogy terjedésüket nem lehet tétlenül szemlélni. A platform ezért az álhírek „láthatóságát leveszi,” azaz közreműködik abban, hogy jóval kevesebb emberhez jussanak el a kétes és hamis bejegyzések. Ennek hatása tulajdonképpen majdnem megegyezik a törléssel vagy tiltással. Ha az álhírt terjesztő fiók nem személyes jellegű, hanem például egy híroldal, akkor a *Facebook* csökkenti a fiók bevételét azáltal, hogy elveszi tőle a hirdetési lehetőségeket. Elhomályosítja továbbá a bejegyzést és megjelenít egy figyelmeztető üzenetet, miszerint „az információ hamis” (4. ábra). Általában is, ha a felhasználók egy 90 napnál régebbi hírt osztanak meg, akkor figyelmezteti őket az eltelte időre, és ezt álhír esetén is megteszi.⁴⁰

4. ábra
Hamis információknak jelölt poszt

³⁸ KREKÓ PÉTER: *Tömegparanoia. Az összeesküvés-elméletek és álhírek szociálpszichológiája*. Athenaeum. Budapest, 2018. p. 234.

³⁹ Közösségi alapelvek 21. Álhírek. A Facebook honlapja., https://www.facebook.com/communitystandards/false_news

⁴⁰ HATMAKER, TAYLOR: *Facebook will show users a pop-up warning before they share an outdated story*. TechCrunch. 2020. június 25., https://techcrunch.com/2020/06/25/facebook-old-content-notification-screen/?guccounter=1&guce_referrer=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2xiLmNvbS8&guce_referrer_sig=AQAAADfDOiRcPBCMiS_fEcsTMdJqZKu68UJAzkm2b2gZlQbVtUF1d5k_xlnqNSlf8RXr21D0j6PVTdiuq9fiCb6_dWeqagOcpDE6q2ftsElufKtl9EcDHC1bJItuz6J1vZR_KWEiRmdKmHMOKznZL77cFLaOa1KzFFmrmuB40OdOuBLE

A tényellenőrök 2021 márciusában Magyarországon is megkezdték a működésüket. A munkát a Nemzetközi Tényellenőrző Hálózat tanúsítványával rendelkező AFP végzi, mely Európa 17 országában, 12 nyelven működik.⁴¹

A Facebook 2020 márciusától különös figyelmet szentel a koronavírus-járvánnyal kapcsolatos tartalmaknak, a WHO-val és az *International Fact-Checking Network*-el együttműködve egyrészt nagy lendülettel kezdte meg a COVID-19 címkével ellátott posztokhoz a platform szerint hiteles információforrások – felugró ablakok formájában történő – hozzáférését, másrészt a tényellenőrök által tévesnek, félrevezetőnek jelölt posztok láthatóságának csökkentését. Eltávolítja továbbá azokat az álhíreket tartalmazó bejegyzéseket, melyek „közvetlen fizikai veszéllyel fenyegetnek”⁴²

A koronavírus-járvány kapcsán rengeteg posztot távolított el a Facebook. Az Instagram (mely a Facebook tulajdonában áll) bejegyzéseivel együtt 18 millió poszt került törlésre a járvány kezdete és 2021 áprilisa között, ezen felül a tényellenőrök további 167 millió posztot jelöltek meg félrevezetőnek.⁴³ Megjegyzendő, hogy a Facebook részletesen meghatározta, hogy melyek azok a kijelentések, amelyek a bejegyzés eltávolítását vonják maguk után, sőt a szabályzatban konkrét példákat is hoztak. Az olyan kijelentések posztolói, mint a „A közösségi távolságtartási előírások valójában csak az 5G infrastruktúra telepítését segítik elő” vagy a „A Covid19 elleni védőoltás Covid19-et okoz!” tehát számíthatnak/számíthatnak a törlésre.⁴⁴

Ha a hamis hírekkel kapcsolatos állami beavatkozást az Amerikai Egyesült Államok jogi intézkedései szempontjából vizsgáljuk meg, meg kell állapítanunk, hogy a hatókör valójában meglehetősen szűk. E szűkösség legfőbb oka az, hogy az egyesült Államokban, a szólásszabadsággal kapcsolatos rendelkezések értelmében, a valótlan állításokat is a Legfelsőbb Bíróság szerinti védelem alá kell venni. Azaz a már említett *Communications Decency Act* 230. szakasza alapján a platformok nem kötelezhetőek az álhírek eltávolítására. A megfelelő fellépés, a Legfelsőbb Bíróság szerint a vitába szállás, a cáfolás.⁴⁵ Lehetséges ezen kívül még a rágalmazásnak, azaz a rosszhiszeműség meglétének a bizonyítása vagy kártérítésnek a követelése – szándékos érzelmi megrázkódtatásra való hivatkozás alapján.⁴⁶

Az Európai Unió szabályozás a fentebb említettekhez képest egy fokkal nagyobb beavatkozási lehetőséget biztosít. E szabályozás értelmében ugyanis büntetőjogi eszközökkel lehet fellépni abban az esetben, ha rágalmazás, gyűlöletbeszéd vagy rémhírterjesztés történik. A tárhelyszolgáltató tehát kötelezhető a jogsértő tartalom eltávolítására. Bár főszabály szerint a hamis hírek kezelését az Unió a platformra bízta, egy 2018-as közlemény kimondja, hogy az Európai Unió Bizottsága a platformok magán szabályozásának fontosságát megerősíti és kilátásba helyez egy Uniói jogszabályt, amennyiben a magán szabályozás nem bizonyulna hatékonyan.⁴⁷

Néhány ország már meg is kezdte a tagállami szabályozást, álláspontjaik a későbbiekben szélesebb körben is jogi kiindulópontot jelenthetnek. Ilyen kiindulópontnak tekinthető a német *Netzwerkdurchsetzungsgesetz*, mely 2018-tól köti a közösségi oldalakat. A gyakorlatban ez azt

⁴¹ (n. n.): *A Facebook Magyarországon is megkezdi a valóság-ellenőrzést*. Bitport. 2021. március 02., <https://bitport.hu/a-facebook-magyarorszagon-is-megkezdi-a-valosag-ellenorzest>

⁴² CLEGG, NICK: *Combating COVID-19 Misinformation Across Our Apps*. About Facebook honlap. 2020. március 25., <https://about.fb.com/news/2020/03/combating-covid-19-misinformation/>

⁴³ GILMORE, RACHEL: *Fake news on Facebook: 18 million posts containing COVID-19 misinformation removed*. Global News Canada. 2021. május 19., <https://globalnews.ca/news/7876321/covid-19-misinformation-social-media-facebook-instagram/>

⁴⁴ A szabályok változása a COVID-19 kapcsán és a szabályok által nyújtott védelem., <https://www.facebook.com/help/230764881494641/>

⁴⁵ United States v. Alvarez 567 US 709 (2012)

⁴⁶ KOLTAY 2019, 229. p.

⁴⁷ Uo., 230. p.

jelenti, hogy a *Facebook* németországi moderátorai nem csak a platform szabályainak, hanem e törvénynek megfelelően járnak el a moderáláskor.

Összegzés

Összegzésképpen elmondható, hogy a *Facebook* a moderálási folyamat során valójában vékony határon mozog. Nem szeretne anarchiát, ezért nem engedi, hogy a felhasználók bármit megtehessenek, amit csak akarnak. De nem szeretne diktatórikus állam módjára sem viselkedni, mivel a felhasználók számára békés, szórakoztató és minél inkább visszatérésre ösztönző környezetet akar kialakítani. Mindennek háttérében természetesen a gazdasági érdek, a profitszerzés áll. E célt pedig a *Facebook*nak folyamatosan úgy kell megvalósítania, hogy az államok által teremtett – egyelőre laza – keretek közt mozogjon, politikai szempontból pedig minél inkább semleges maradjon.

A platform politikája tehát két oldalról is megítélhető. Egyrészt a *Facebook* nyilvánvalóan egy profitorientált óriásvállalat, ahol az elvek addig igazán fontosak, ameddig azok fedik az üzleti érdekeket. Másrészt, ma már az is világosan látszik, hogy az államok számára az út nyitva áll ahhoz, hogy a *Facebook* tartalomszabályozásába, törvényalkotás útján avatkozzanak be. Nem véletlen, hogy maga *Zuckerberg* is többször sürgette a jogalkotást és az állami beavatkozást.⁴⁸

⁴⁸ “Basically, the platforms shouldn’t be left to govern themselves. As a private company we shouldn’t be making so many important decisions about what content we should allow on our platforms by ourselves” – mondta *Zuckerberg* egy 2020 májusában tartott online vita keretében.

O’LEARY, NAOMI: *Facebook’s Zuckerberg calls for more regulation of big tech*. The Irish Times. 2020. május 18., <https://www.irishtimes.com/business/technology/facebook-s-zuckerberg-calls-for-more-regulation-of-big-tech-1.4256579>

Irodalomjegyzék

- BAKOS FERENC (szerk.): *Idegen szavak és kifejezések szótára*. Akadémiai Kiadó. Budapest, 1986.
- FARGO, ANTHONY L.: *Az internetszolgáltatók felelőssége az Egyesült Államokban és Európában*. In: *In Medias Res*, 2015/2. pp. 290-317. <https://media-tudomany.hu/wp-content/uploads/sites/13/2017/11/media-tudomany-az-internetszolgáltatok-felelossege-az-egyedul-allamokban-es-europaban-cikk-96.pdf>
- KOLTAY ANDRÁS: *Az új média és a szólásszabadság. A nyilvánosság alkotmányos alapjainak újragondolása*. Wolters Kluwer Hungary. Budapest, 2019.
- KREKÓ PÉTER: *Tömegparanoia. Az összeesküvés-elméletek és álhírek szociálpszichológiája*. Athenaeum. Budapest, 2018.
- PINTÉR RÓBERT: *Úton az információs társadalom megismerése felé*. In: Pintér Róbert (szerk.): *Az információs társadalom. Az elmélettől a politikai gyakorlatig*. Gondolat – Új Mandátum. Budapest, 2007. pp. 11-28.
- YATES, SIMEON – RICE, RONALD E. (szerk.): *The Oxford Handbook of Digital Technology and Society*. Oxford University Press. New York, 2020.
- Z. KARVALICS LÁSZLÓ: *Információs társadalom – mi az? Egy kifejezés jelentése, története és fogalomkörnyezete*. In: Pintér Róbert (szerk.): *Az információs társadalom. Az elmélettől a politikai gyakorlatig*. Gondolat – Új Mandátum. Budapest, 2007. pp. 29-47.
- (n. n.): „*Szóltak a Facebook központból, hogy mostantól Lázár János és az Origo posztjait nem moderálhatjuk*”. 444.hu. 2018. augusztus 9., <https://tldr.444.hu/2018/08/09/szoltak-a-facebook-kozpontbol-hogy-mostantol-lazar-janos-es-az-origo-posztjait-nem-moderalhatjuk>
- (n. n.): *A Facebook Magyarországon is megkezdte a valóság-ellenőrzést*. Bitport. 2021. március 02., <https://bitport.hu/a-facebook-magyarorszagon-is-megkezdi-a-valosag-ellenorzest>
- ALLRED, KRISTEN: *The Causes and Effects of “Filter Bubbles” and how to Break Free*. Medium.com. 2018. április 13., <https://medium.com/@10797952/the-causes-and-effects-of-filter-bubbles-and-how-to-break-free-df6c5cbf919f>
- BOLTON, DOUG: *Facebook removes image of Copenhagen's Little Mermaid statue for breaking nudity rules*. Independent. 2016. január 6., <https://www.independent.co.uk/life-style/gadgets-and-tech/news/little-mermaid-copenhagen-denmark-removed-facebook-nudity-rules-a6799046.html>
- CLEGG, NICK: *Combating COVID-19 Misinformation Across Our Apps*. About Facebook honlap. 2020. március 25., <https://about.fb.com/news/2020/03/combating-covid-19-misinformation/>
- DAWSON, AIMEE: *Facebook censors 30,000 year-old Venus of Willendorf as 'pornographic'*. The Art Newspaper. 2018. február 28., <https://www.theartnewspaper.com/news/facebook-censors-famous-30-000-year-old-nude-statue-as-pornographic>
- FÁBIÁN TAMÁS: *A kormány egyelőre mégsem nyúl hozzá a Facebookhoz*. Telex. 2021. április 13., <https://telex.hu/belfold/2021/04/13/facebook-fidesz-szabalyozas-europai-unio>
- GÁLIK MIHÁLY: *A hálózati hírmédia sajátosságai, különös tekintettel a visszhangkamra- és a szűrőbuborék-jelenségre*. 2019/2. In: *In Medias Res*, 2019/2. pp. 330-342., <https://media-tudomany.hu/wp-content/uploads/sites/13/2019/12/imr-2019-02-08-jav-1.pdf>
- GILMORE, RACHEL: *Fake news on Facebook: 18 million posts containing COVID-19 misinformation removed*. Global News Canada. 2021. május 19., <https://globalnews.ca/news/7876321/covid-19-misinformation-social-media-facebook-instagram/>
- GYEKICZKY TAMÁS: *A digitális társadalom olvasatai – XVII. Világjogász*. 2021. március 17., <https://jogaszvilag.hu/vilagjogasz/a-digitalis-tarsadalom-olvasatai->

[xvii/?fbclid=IwAR18b9b_e9ATzvtajzOW6GTUVbHbnZMyf2jS69n550MHYbkqIJdZR-F3-w](https://www.msn.com/en-us/money/other/facebooks-nudity-spotting-ai-mistook-a-photo-of-some-onions-for-sexually-suggestive-content/ar-BB19R3wI)

HAMILTON, ISOBEL ASHER: *Facebook's nudity-spotting AI mistook a photo of some onions for 'sexually suggestive' content*. MSN. 2020. október 9., <https://www.msn.com/en-us/money/other/facebooks-nudity-spotting-ai-mistook-a-photo-of-some-onions-for-sexually-suggestive-content/ar-BB19R3wI>

HATMAKER, TAYLOR: *Facebook will show users a pop-up warning before they share an outdated story*. TechCrunch. 2020. június 25., https://techcrunch.com/2020/06/25/facebook-old-content-notification-screen/?guccounter=1&guce_referrer=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2xlLmNvbS8&guce_referrer_sig=AQAAADfDOiRcPBCMiS_fEcsTMdJqZKu68UJAzkm2b2gZlObVtUF1d5k_xlnqN_Slf8Rr21D0j6PVTdiuq9fiCb6_dWeqagQcpDE6q2ftsEIufKtI9EcDHC1bJIuz6J1vZR_KWEiRmdKmHMOKznZL77cFLaOa1KzFFmrmuB40OdOuBLe

HOLONE, HARALD: *The filter bubble and its effect on online personal health information*. In: *Croat Med J.*, 2016. Jun. 57(3). p. 298-301., <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4937233/>

NEWTON, CASEY: *The Trauma Floor. The secret lives of Facebook moderators in America*. The Verge. 2019. február 25., <https://www.theverge.com/2019/2/25/18229714/cognizant-facebook-content-moderator-interviews-trauma-working-conditions-arizona>

O'LEARY, NAOMI: *Facebook's Zuckerberg calls for more regulation of big tech*. The Irish Times. 2020. május 18., <https://www.irishtimes.com/business/technology/facebook-s-zuckerberg-calls-for-more-regulation-of-big-tech-1.4256579>

ROBERTSON, DOUGLAS: *This is how Facebook's shut-down AI robots developed their own language – and why it's more common than you think*. Independent. 2017. augusztus 2., <https://www.independent.co.uk/voices/facebook-shuts-down-robots-ai-artificial-intelligence-develop-own-language-common-a7871341.html>

SANDLER, RACHEL: *Facebook has apologized for flagging parts of the Declaration of Independence as hate speech*. Insider. 2018. július 5., <https://www.businessinsider.com/facebook-declaration-of-independence-hate-speech-2018-7>

STEPHENSON, BRAD: *The 8 Best Facebook Alternatives in 2021*. Lifewire. 2021. március 24., <https://www.lifewire.com/best-alternatives-to-facebook-5116825>

VARAGOULI, ERIKA: *18 Alternative Search Engines to Google (You Should Also Optimize Your Website for)*. Semrush Blog. 2020. augusztus 12., <https://www.semrush.com/blog/alternative-search-engines/>

VINCENT, JAMES: *Facebook is now using AI to sort content for quicker moderation*. The Verge. 2020. november 13., <https://www.theverge.com/2020/11/13/21562596/facebook-ai-moderation>

WARREN, ELIZABETH: *Here's how we can break up Big Tech*. Medium.com. 2019. március 8., <https://medium.com/@teamwarren/heres-how-we-can-break-up-big-tech-9ad9e0da324c>

Jogszabályok:

A Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának. Brüsszel, 2018. április 26. COM(2018) 236 végleges

Communications Decency Act of 1996 (CDA) 47 USC § 230

United States v. Alvarez 567 US 709 (2012)

Ábrák:

HAMILTON, ISOBEL ASHER: *Facebook's nudity-spotting AI mistook a photo of some onions for 'sexually suggestive' content*. MSN. 2020. október 9., <https://www.msn.com/en-us/money/other/facebooks-nudity-spotting-ai-mistook-a-photo-of-some-onions-for-sexually-suggestive-content/ar-BB19R3wI>

Government Requests for User Data. Facebook Transparency. <https://transparency.facebook.com/government-data-requests>

Community Standards Enforcement Report - Adult Nudity and Sexual Activity. Facebook Transparency. <https://transparency.facebook.com/community-standards-enforcement>

SZAKOS PÉTER: *Elkezdték megjelölni az álhíreket a magyar Facebookon.* Napi Droid. 2021. március 20., <https://napidroid.hu/elkezdték-megjelolni-az-alhireket-magyar-facebookon/>

Az internetes források utolsó ellenőrzésének és látogatásának időpontja: 2021.04.16.